

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-02-07

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist och justitierådet Lars Dahllöf.

Lag om vård till asylsökande m.fl.

Enligt en lagrådsremiss den 31 januari 2008 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om vård till asylsökande m.fl.,
2. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
3. lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Karin Erlandsson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om vård till asylsökande m.fl.

I lagrådsremissen föreslås en ny lag som reglerar landstingens skyldighet att erbjuda asylsökande m.fl. hälso- och sjukvård samt tandvård. Lagförslaget avses innebära en tydligare reglering av den vård som berörda utlänningar enligt nuvarande ordning erbjuds enligt särskilda överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

En fråga som i detta sammanhang inte har varit föremål för Lagrådets granskning är frågorna om en utvidgad skyldighet för landstingen att erbjuda hälso- och sjukvård för vuxna asylsökande och för utlänningar som olovligen vistas i Sverige. Dessa frågor är nämligen enligt lagrådsremissen föremål för fortsatta överväganden inom Regeringskansliet och behandlas således inte i den här aktuella lagrådsremissen.

Lagens rubrik

I rubriken anges "vård till asylsökande m.fl.". Termen vård används huvudsakligen inom socialtjänstens område, dvs. vid tillämpningen av socialtjänstlagen (2001:453) och de anslutande författningarna, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall. Med vård i 31 och 32 kap. brottsbalken avses främst den vård som ges inom ramen för de nämnda författningarna. Om man i lagbokens sakregister slår upp ordet vård, finner man endast hänvisningar till socialtjänstens rättsområde.

Det slags vård som regleras i den föreslagna lagen är den som i vissa författningar beskrivs som hälso- och sjukvård och som inbegriper även tandvård. Det är riktigt, som påpekas i remissen (s. 12), att hälso- och sjukvårdslagen använder ett begrepp som inte innefattar tandvård. Detta förhållande sammanhänger naturligtvis med att tandvården regleras i en egen lag. Oberoende härav skulle lagens rubrik ge en klarare antydning om innehållet om rubriken haft lydelsen: Lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Även om tandvård inte uttryckligen kommer att nämnas i rubriken, framgår redan av 1 § att även denna vårdform ingår i lagens bestämmelser.

1 §

Om lagens rubrik skulle ändras såsom Lagrådet föreslår, bör 1 § innehålla en precisering av vårdformen, vilket för övrigt borde ske även om den i remissen föreslagna rubriken behålls. Således bör paragrafen ges följande lydelse:

I denna lag finns bestämmelser om landstingens skyldigheter att, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) samt tandvårdslagen (1985:125), erbjuda hälso- och sjukvård samt tandvård åt asylsökande och vissa andra utlänningar.

4 §

I paragrafen anges under fyra punkter vilka utlänningar som omfattas av lagen. Enligt punkt 1 omfattas utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser.

Av denna punkt kan inte utläsas att den inbegriper sådana fall där utlänningens ansökningsärende har avgjorts. Efter avgörandet av ärendet kan ju den situationen uppkomma, att utlänningen trots ett avslag vistas i Sverige – kanske även under längre tid – i avvaktan på verkställighet. Vid föredragningen inför Lagrådet har upplysts att avsikten är att vistelselandstingets skyldigheter enligt lagen skall omfatta en utlänning som befinner sig i denna situation. Enligt vad Lagrådet kan finna framgår detta inte av lagförslaget i övrigt. En komplettering av lagförslaget i här berört avseende bör därför övervägas närmare. Jfr den särskilda föreskrift om när landstingets skyldigheter upphör som finns i förslaget i den till grund för remissen liggande promemorian.

I fråga om lydelsen i övrigt av punkt 1 vill Lagrådet förorda att uttrycket "ansökt om uppehållstillstånd ... enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen ..." fylls ut. Skälet är att dessa lagrum, som

definierar begreppen flykting respektive skyddsbehövande i övrigt, inte innehåller någon regel om ansökan eller uppehållstillstånd.

Förslagsvis kan punkten i denna del ges följande lydelse:

har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige såsom flykting enligt 4 kap. 1 § eller skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen... .

7 §

Paragrafen upptar dels i första meningen en föreskrift om landstingets skyldighet att erbjuda hälsundersökning, dels i andra och tredje meningarna föreskrifter om vid vilken tidpunkt sådan undersökning skall erbjudas.

Innebörden skulle enligt Lagrådets mening framgå tydligare om andra meningen utformades på följande sätt:

Ett sådant erbjudande ska lämnas när en utlänning som avses i 4 § 1 eller 2 har etablerat boende inom landstinget.

8 §

Rubriken Verkställighetsföreskrifter närmast före paragrafen bör tas bort. Den föreslagna bestämmelsen omfattar endast hälsundersökningar. Regeringen kan naturligtvis med stöd av regeringsformen meddela föreskrifter om verkställigheten av andra bestämmelser i lagen. Det framgår inte av lagtexten att enbart verkställighetsföreskrifter avses, vilket brukar uttryckas med orden "närmare föreskrifter". Av vad som sägs i remissen (s. 33 sista stycket) framgår att det i den planerade förordningen kan komma att ingå föreskrifter som hör till regeringens restkompetens. Lagrådet föreslår att 7 och 8 §§ inordnas under den gemensamma rubriken Hälsundersökning.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen torde vara att informera läsaren om att föreskrifter om hälsoundersökningar finns också på annat håll. Konstruktionen är dock olycklig, eftersom den främst ger intrycket att det är fråga om ett bemyndigande och inte en informationsbestämmelse. Formuleringen är dock numera vanlig och Lagrådet har haft anledning att i en rad lagstiftningsärenden under hösten 2007 kritisera utformningen. Se t. ex. Lagrådets yttrande 2007-12-06 över remissen Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m. s. 2 f.

Övriga lagförslag

Om Lagrådets förslag till ändrad rubrik beträffande lagförslag 1 godtas, får följdändringar göras i lagförslagen 2 och 3. I övrigt lämnas lagförslagen utan erinran.